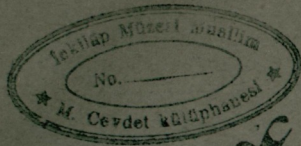

۱ اگستوس ۱۹۱۸

صافی : ۵۵

اوجنچی جلد

کتابخانه

بر اصول و پرهام مسئله سیدرکه آریخه تدقیق ایده جکر .

معارف نظارتنک وظیفه می ، تحصیل غایله رده یالکز فردلرک دکل ملنک منافعی کوزه تمکدر . اورویا به کیدن بکلرجه طلیه نکل طرژ تحصیلی دها یوردان تقیتش آلتنده یولوندریارق آلیات وعملی فن تحصیلی هوسنک اوکنه کیلی و مکتیلمر می ده یو مل معقلرک ایجاب ایتدیک صورتده اصلاح ایتلدر . معارف سیاسی ایتنه یولنر در . یالان یا کاش پروغراملرک نهادیا ، غایله یز و مقصد یز مکتیلمر آچق کلنک فکریاته ، معنویانه هیچ فایده نامین ایتور ، واکثریا کورو یوزرک ضرر وریور .

نجم الدین صادق
دارالفنون معلمترن

اجتماعیات

تاسدجیلک

اجتماعی طوبیو

شهرسزکه اجاعی طوبیو تعبیری بر جوق قاریز ایچون بر آز غرب کوریه مکتدر . لسانزده یوله بر تعبیر موجود دکل و مضمونده روحلر نره یابجی کلور ، حتی فرانز ادبیاتله مآلف اولانر بیله یونیرک مضمونی لایقیه احاطه ایده مزلر . اجاعی طوبیو تعبیرنه علی الاکثر آراک ادبیاتده تصادف اور نور ، آلمان حرشه او یون کلیر .

اجاعی طوبیو تاسدجیلک ایجاب ایتدیر . اجاعی طوبیو موجود اولیان مملکتده هیچ بروقت تاسدجیلک جایگز اولمزلر . اجاعی طوبیو بر مملکتده اهالی نکل بر برینه ماده و معنای مربوط اولشی و ایلجه اطراز و اوضاعده یو مربوطلیک اظهار ایتمی دکتدر ، اهالیده یوله بر طوبیو موجود اولمسه حکومت مملکتده تاسدجیلک تأسیس ایتک ایچون نظم ایدم . حتی قانونر ، و صرف ایده جکی ایلجه مسای عقلمنه محکوم اولور .

اعتراف ایدم که شمدیه یقدر آلمان ادبیاتنده صیق صیق تصادف ایتدیک حاله اجاعی طوبیو مضمونک ورو . خه نفوذو اجاعی طوبیو نکل حایده نه مبرول اوشادین تقدیر ایدم . شمد ، ایتق بو کره آلمانده عمومی حیات تاسدجیلک کوزکلیه رمی العین کوردکن صکره شوکاتیم اولم . که بر مملکتده اهالیده اجاعی طوبیو آجروق موجود اولمسه محرم حیات هیچ بروقت ضرر مطعونده جریان ایدم ، حکومت ماکنه سی لایقیه چور یوله مزلر . یوقات دها میده ، باغالتاشوغ ایتیده ایکن حاصل اولشدی . معلوم یا ! باغالتاشوغ کجلیک اوغرا دین مملکتلرک برر کو چک غنای عرض ایدر . اوراده مختلف مملکتلرک لسانلری ، یاشایش طرزلری ، اخلاق بر برینه قاریشور ، و حتی بعضا باغالتاشوغ ایتیده

صکره ، مهندس اولسون ، آوقات ، معلم ، عالم ، محور متفکر ، ملق اداره ایله مکلف اولان منور صنفه منسوب هر کیم اولورسه اولسون ، کیردیک مسکیده یالکز اورویا آلیاتی تقلیده اکتفا ایدن سطحی بر فن آدمی دکل ، شخصی دوشونجه مسیله ، قابیلرله تمیز ایدن موجدلر ، دها لمر صراسته کچه ییلیر ، ملنه فایده لی اولورلر . بناء علیه سلطانیدن چیقار هر کتج ، بالاخره ایتر فلسفه فتنه ، ایترسنه فن قسمته سلوک ایتدین ، غایت واسع و مکمل بر فلسفه ، برده فلاسلیک ادبیات تربیه سی کورمیلدر . شمدیه یقدر بزرده فکر ساحه سی فورونان ، کتبلرده حقیقت عشق برافیان روحلری متزل و دها لمر مترده یایان شی ، ایتنه یو مغرط ، عیب زما ده سطحی فن تربیه سی اولشدیر . نه قدر متفن اولورسه اولسون ، فلسفی و فلاسلیک بر تربیه آکاش بر برینر ، بر رومانی ، بر ریاضیات ، فیزیکی باخود کیمیا غانی تصور ایدیله ییلیر ؟ بر فابریک ، بر اعمالخانه نکل لاپور اتورنده یونون عمری عملیاته ، از برده دیک قانونلرک ، تعریفانک تطبیقله کچره جک عملیلر بشدیر مکتدر . نه مملکتده « علم » ایلرله مزلر . بو کو نکی طرژ تحصیل زوده آتق یولنر ایتسه ییلیر . بشریتده علمی ترقی ایتدیرده نار ، حتی تطبیق قنری بو کو نکی مرتبه ییچار نظر یته لایلیج ، ده قارت ، یونون ، یاسور ، فلود برنار ، آرشیمه الح کچی فیلسوف عا لدر .

بناء علیه سلطانیه بر دساتی فن و فلسفه دیبه ایکیه ایتیلرک بر رسم طریقی لایقیه فلسفه تحصیل ، دیگر قسمی ده صرف فن تدریساتله بشدیر مکتدر غایت یاکش بر اصولدر .

فالحقیقه بر اصول فرانسه دهه وارد . فقط فرانز لیسارنک فلسفه قسمندن چیقان طلیه فلسفه دن ماعدا غایت مکمل بر صورتده فیزیکی ، کیمیا ، تاریخ طلیی اوقور ، ریاضیاتله آریانان طلیه ده ریاضی علملر دن ماعدا یته بزرده کدن فن فضا له فلسفه ، تاریخ تحصیل ایدم . یوله اولدین حاله ، یو طرژ بر جوق تقدیرده هدف اولفده در . جریدن صکره فرانز لیه رده بر تحول حصول کلجکی متقدیر . آلمانیا یو طرزی قبول ایته مزلر . اوراده طلیب ، یاخود مهندس ، فیلسوف اولجق طلیه نکل هسی عینی درسدن یعنی فلاسلیک بر تحصیلدن امتحان و برر . صوک سهرلک مضمون اولان و دها زیاده فضا له ایت ورن (ده آل شوله) لر عملی غایله نکل تلکسی اعتبار یله اوراده یو یوک منافعه لر سبب اولشدیر . بناء علیه سلطانیه یزده ده بو تقسیمی قالدیرق ، غایت مکمل و عام بر فلسفه ، جدی بر فلاسلیک ادبیات تحقیقی یونون طلیه ی تمشیل ایتیمس و نهایت مدیت علملرک عدیدی تدریس اسوللری یاشدن آکاشی ده کیشیدرمک ایجاب ایدم . مثبت علم یز فلسفه ده اولاز . یو علملرک تدریسی ده لازم و ضرور ایدر . ایتق یونون مثبت علملرده ، مجموع استغنائملری اعتبار یله فلسفی بر غایله یوغری کیشیدرلر . یوده

مختلف مملکتلر یاشایشلری حقدنه مقایسه یو یاقی و یاشایان نظر ایتیلر جبقارقم ممکن اولور .

یودعه بزم یو یو یارناده یول ارق دانی یول ارق بر غنایی برده آلمان جاعی واردی . عابلیلر آری و آکالتر آری اولدق صا حیه به یاشایشلر دی . بر هر ایک جلله قولا ق مسافری اولمشده . غنایی جلشنده صا حیه موضوعلری قارمه قاریشق ، سیاسیتدن بدبیتانه ، بدبیتانده ، هوشیانه بلا تکلیف و تکلف نقل کلام اولونیوردی . عغایله هر کسی جریدن برافقه جایشان و هر جلدن حرب زنجینی اولدینی بالی اولان تجارتکار بری :

- عالم ندرسه دیسین بجه بزم مملکتلر اورو . یادن قاتقات ایدیر . مملکتلرده ولو زحمتی اولسون اوله کینک بریکک کونکلی یاقی ، احمدک ، محمدک حق و بر مکتد ای کونو ایش کوریله ییلیر . یولی یولمتدن ، ایجابی اویلدور دقدن صکره بزرده یوق یوقدر . هر شی کتبه اویلدور ییلیر . اداره ، محملت ایدیلر . حالبوکه بر رنده قطعا ایش کورمک انکافی یوقدر . هر ایدمه نره یاش اورسه قاریشک برقا نون ، بر نظام ییچاره قاونک نظامک حار جیده ایش یاقی ممکن دکل .

ایتنه نوعنه مخصوص و مملکتلرده نکل نادر اولیان برانودج : ذوالی ادجیفر کاشانه یالکز کندی منفعت خصوصی نقطه نظرندن ، یالکز ایش آدمی کوزکلیه یاقیور . اولنک نظر نده اخلاق ، نظام و انتظام منفعت عمومیه قاون ، مدیت هابیمیشتر شیلدر . مادامکه کندیسی آرزو ایتدن کی ایشی اویلدوره ییلیر ، تورکیا بر جتندر ، آلمانیا ییک قات مرحمدر . کاشانی یالکز منفعت خصوصییه نقطه نظر ندین کوردکی اوقدر طلیب بر حال کورویورک اونی علما کال معقلره سوله مکتدن جکیتمور .

دعا و نده اوسته باشه کمال ایتنا ایله چکی دوزن و برمن ، ناصیه خاندن قبل الحرب زنجینی اولدینی بالی اولان بردات یو طرژ حقایقه اعتراض ایدرک : - اوراسی دوغری اما نه مدیت نقطه نظر ندین بر تراور و ایدن دها عصر لرجه مدت کیده یو یو یوزر . عبید کلکی : قوجه استانبولده هنوز آدم عقلانی ک بر فیه و خانه برنیارو بیله یوقدر . حالبوکه و یانه ده هیچ برجاهه یوقدرک مکلف و منتظم رفیه و خانه سی یولمسه سین ! فهوملر اوقدر ، منتظمه کالیم ییله بر طریقه لر یه فیه و خانه قول ایدرلر . استانبولده کچیر یان حیات مدنی بر جایتیدر .

یوده نوعنه مخصوص برانودج : یک اندی هر یولندینی عله ده مکلف و منتظم رفیه و خانه یولمقدن سکره استانبولده مدیتی اولور . یوده کاشانه یالکز کندی استراحتی ، کندی ذوق نقطه نظر ندین یاقدینی ایچون اورونلک ایو یوک مزلری ، فهوم خانه یولانی ، و بزم لایو یوک تضاعف فهوم خانه فیتلی اولور . ترقی و مدیت ایچون مقیاس یوده . مکتیلر ، یولر ، شمدنوفرلر ، اذاری ، سیاسی ، اقتصاد و ایجابی تشکیلات ، صناعی مؤسسه لر ، یونون یولنر محیط

بصرک خارجده در . او اولارى کورمن، بولنر هيچ بروت کورنه ايليشيمه چکدر . بوندن سکره ارقى معصاجه بشته موضوعه اشغال ايئن . نوبت کلام اوروپا مآذونا کيتيکده اولان بولور برآموره کلدنر :

اوروپاده مأمور اولقى اکلامر . قارشیکه اصحاب مصالح اولقى اوژده اوستى بائى تيز، اوزى سوزى برنده اکمل چيقار . بزده يسه على اکثر حالى ده کليز، چقالى ده . همده ايلارى نه ؟ انجیر چکدر کى طولره برميان مسئله . سايحن آفشاده دوبر بولرک ايلاريله اوغراش، شونک بولک دردرخى دتکله ، انسان سيفيتيتمده بيلاز

مأمور بکله نظر حالى ده پک معني دار . دلالت ايندر يکي حالت روحيه اعتسايوله حرب زکينک ، قهوه برست ذاک طوبى لورندن ، طر زتکدر لورندن هيچ فرقى دکدر . ايئى اولور ديه قاونک ، منافع عموميه نك آياقر آلتنه آلدنيغي دوشويان ، زياده ايشدن بشقه غايملر ، بشقه املار بولنديغي اصلا خاطرينه کيتريمان حرب زکينکي ، مملکتک معروض بولنديغي لايعد محروميتلارى ، اهاليئک آچقندن ، سفالندن باش قالدېرمه دني کورويوب يالکر کنديسک آتوف بولند .

بني قهوه حيانده کى قضايى قاله آلان قبل الحرب زکينکي ، حالک چقالک دردرلرني دکلمه کون اوصانان مأمور بکده اساس اعتباريله عيني نقيات و نقييات روحيه تابع اولور ، جله سى بئلك خارجده هيچ برشى کوستريمان عيني کورنکي طاشيورلر . بونون عمومي جايئزه حاکم اولان بوغرب ومؤسف حالت روحيه ايچون برتعير مخصوص بولغه اوغراشيرکي يانغزه قونوشقده اولان آملارک صبيرلر نه قولاقي مسافرى اولدم .

استانبوله گلندن اول بکاتور کياده هرئى ميدول بولور ، بيه چک وحتى کيه چکده هرئى بولنده در ، هيچ برشيدن زحمت چکاور ديمباردى . استانبوله بولدم . نى الواقع پراپالاسده هره ايسندمه بول بولدم ، هيچ برشيدن صيقينى چکمه دم . دتکله کور کياده کيفض و برکت حقده بکالان ياده کلايلان شيلر هپ دوغرى ايئن . اصل انکسار خيال هفتلى حسايى نويه ايتک ايجاب ايتديکي زمان باشلاشد . او وقت اکلامدک کور کياده هرئى وار ، اما يالکر زکينلر نه موصودر ، فترلر ، اوزنه حالى آقمار ايئيشون هيچ برشى بوق دتکدر . برطرفدن ياسته خالمر ، بک اوغلى شکرى دکالرى انواع شکرله امله مالولر ، ديگر طرفدن خستلر ، جوجوقلر ايچون شکر بوق ، سواقک برکوشه سنده فيض و برکت طاشيور ، ديگر برکوشه سنده فقرا و عجزه آچقندن اولور .. هرکس بو غريب حالى کور بوردنکي مئاشر اوليور . عادنن طايبي برحال کى نلق اولويور . بوده اثبات ايدرک تور کياده «*Sociale empfinden*» اجنای طوبى بولدر .

تورکيا حقده و برين بوتآير حکم بلاردر ديگر آملار طرفندن تصديق اولنن بوندن سکره آملار تور کياده هيچ بر سنف خالده اجنای طوبى

موجود اولنديغي اثبات ايدمه چک دلايلور تالار کيتريکمه باشلاشد و نهايت اولنردن برسى :

تورکلا دره اجنای طوبى و ايا نايجه بوملکت اصلا اصلاح اولم . حکم قلعيسى و برمشدر . او وقت بئده مملکتينده حاکم اولان بول آرقده

داشلرى ايچنده بولنان و طنداشلرک بونون سوزننده تظاهر ايدن حالت روحيه نى ثابت ايچون آرقده اولديغى تعبير خصوصى ده بولدم . اوت : بزده اجنای دويغو اولسه دى دالاورالره ايشى اوبدرن حريف مملکتى قاونسيز اعدن ، ارتکبدن طولاى مدح اغيه جاسوت ايدر ييدى ؛ دالاورالر آرز چوق

هر برده جريان ايديور ، فقط هيچ بر برده يى مدار افتخار و ياخود طيبى بر حال عد اغزلر . مملکتينده اجنای دويغو اولسه دى مأمور بک حالک ، چقالک مراجه تزدن شکيات ايدريدى ؟ مأمور ايچون وظيفه اصليله نك حالک ، چقالک و ياخود فقرا و عجزه نك ايلارى کورمکدن عبارت اولنديغي تقدير اغزيدي ؟

قوالوقده بزده حکومت ايله اهانى بربريه ايسينه . مپورسه اجنای دويغو نك قعداننددر . اهالى اتحق مجبوريت قلعيه حس ايتديکي زمان حکومت ، حکومتک قانونلر نه تبعيت ايتکدن چکنيور . جزا کورمه دن قاونک حکمندن و يا و برکيدن قورنولغه موق اولورسه کيدنى بخيار عد ايديور و بو موقيتدن دولای اعلان فقر و مباحات ايديور . کيسه کندندين بشقه کيسه نى سوزنر . ايچنده ايدنى عيطک ، منسوب اولنديغي ملک و مملکت منفعى اصلا خاطره کلز . مقابلاً حکومت مأمورلرى دخی کيدلرني اهاليئک خادى عد اغيور . مأمورک قارشيسنه چقان اصحاب مصالح معجز برراجيدن بشقه برشى دکدر . مأمورک وظيفه سى اهاليئک اسباب زفاهى تامين دکل . مافوق متبون ايتک صورتيه اسباب ترفيى حاضر لامقدن عبارتدر . اهالى ايله حکومت آرسندمه مقابل اعتاد و امنيت موجود اولندي ايچون نه حکومت اهاليه قارشى ، نه ده اهالى حکومت قارشى وظيفه سى ايفايده . جالبوکه اهاليه ده اجنای دويغو جايکرو اولسه دى حکومت ايله اهانى بربريسينک چاقوق اعصبيير ، هم اداره ماکه سى محوره طولنده جريان ايدر ، هم ده اهالى حکومتين مشکلات دکل ، بالعکس هروع تسبيلاتى کوردورى .

ايشته يالغاشقوده معماک آناخارنى بولقدن صورک آلمان ياده کوردیکم نظام و انتظام آتارنى پک طبيعى بولدم . مللار يئک بک بولورک اولتند بول بول بخشار وعد ايتکله برابر و تقيسز بر درهم اکمک تدارک ايتک قابل دکدى . جالبوکه بزده اکمک صائى ممنوع اولدينى زمان سواققاره بيکليزه اکمک صايلوردى . بزده قاونک حکمى تطبيق ايتک ايچون هرکک يانته بر بوليس ويا برژاندارمه قوميلدر . بوملاق اولسقى بيله بوليس ويا ژاندار . ملر سولک درجه وظيله شناس طاقندن اولرسه يته

مقصد حاصل اولر . جالبوکه آلمان ياده هرکک رويونده موجود اولان اجنای دويغو بوليس ژاندارمه وظيفه سى بلغا ماباغ ايفا ايديور . اجنای دويغو اوليه بر بوليسدرکه نه ارتکاب قبول ايدر ، نه ده حيله و خدعه ي ميدان ويرر .

ياکلنى نلقى ميدان قاناسين ديه شونى ده علاوه ايتى بک مملکتينده اجنای دويغو بولمک موجود ايله سى رومچرده ، هرئزده بکا استعداد بولماسندن ايلارى کلز ، آتچي مملکتينک ششيدى ده قدر چيکريکى سياسى حيات ايجمه سنده اهالى يالکر کيدنى دو . شونک ضرورتنده بولمشدر . بونى ايجاب ايتدین احوال يواش يواش ژانل اوليور . يکي مجموعه نك دستورى اولان يکي حيات اساسارى جايکرو اولورسه بالبيع اهالى آره سنده امل و فکر برلکى پک چاقوق تاسس ايدمه چک و اجنای دويغو کيدى کيدنه حاصل اوله چقدر .

نلقى آب

شعر

کول

ايشته بويله سوروکونه ب هرکون باشقا ساحله ، بر آژلى قارا کلغه ، عودت ايچين ايميدس ، عمرک کينش دکيزنده ، بز نه ياسيق ناله ، ديمر آتار کيمز ..

اي کول ، اي کول ! آيريلنى هنوز بريلى اولمادى ، آتکنى دالعه اون شوقايلر ، بوصولر کتارنده بى او هيچ آروپوده بولادى .. دتک کچن هپ اونلر !

بر وقار يته بويله بو طاشارده ايکاردک ، يته بويله فيريلدرک دوشوب قايا قوينه ؛ يته بويله روزگار اسير ، کوبوکى سربرکک اولنک چيلاق بوينه ..

بر آفشاندى ، بيليريسک ؛ بر صاندا لده ايکيمز . نه اولنده سوز ، نه ده بشده .. کوکده ، صوده بوقدى س ؛ يالکر آوازاق صاندارلرک نيشينيئى بيليرس .. اويور کييدى هرکس ..

بردن بره شو طوبراغک دويداينى برصد ، يايغين دوران ساسلره عکس ايدمک ايجکدى . صولر ، دالغين ، قولاقي وردى ؛ اوکول سس ، اوک بک سويکلى سس ديدى :

« دور اى فلک ؛ ويز سمود زمانلر ، آمان دورک ، اچمه پک !

کندچک بک آژ سورن ذوقدن کام آلالار ايچين چاقوق کيتمه پک ..